

OBSAH

PRVÁ ČASŤ

1. kapitola

<i>Chvála teórie</i>	9
Nebezpečenstvo našej nevzdelanosti 9/ Prečo sa nevyučuje, ako sa treba dívať na film? 9/ Potrebujeme dôkladnejšie vzdelanie 10/ Tvorivé vzdelanie 11/ Zodpovedné obecnstvo a opatrní estéti 12/ Kolumbusovská teória 13/ Najväčšia prepasená príležitosť vedy 14	

2. kapitola

<i>Prehistória</i>	16
Kinematograf a veľkopriemysel 16/ Fotografované divadlo 16/ Nové témy 17/ Noví predstavitelia 17/ Filmová groteska 19/ Príklady 20	

3. kapitola

<i>Nová formálna reč</i>	23
---	----

4. kapitola

<i>Vizuálna kultúra</i>	26
Filmová kultúra 27/ Angličan v kolóniách 28/ Dievča zo Sibíri 29/ Naučili sme sa vidieť 30/ Prečo pôsobia staré filmy komicky 31/ Umenie nepozná vývoj 32/	

5. kapitola

<i>Viditeľný človek</i>	33
-----------------------------------	----

6. kapitola

<i>Tvorivá kamera</i>	40
Sme priamo vo vnútri obrazu 42/ Stotožnenie 42/ Nová filozofia umenia 43/ Zásada mikrokozmu 44/ Apellova legenda 44/ Čínska legenda/ 45 Ideológia pionierov 46	

7. kapitola

<i>Záber zblízka</i>	49
Tón je nedeliteľný 51/ Priestorová povaha tónu 51/ Tvár vecí 52/ Vizuálna partitúra života 52/ Lyrika záberu zblízka 53/ Trinásti 54	

8. kapitola

<i>Tvár človeka</i>	50
Nový rozmer 59/ Fyziognómia a melódia 60/ Nemý monológ 60/ Viachlasná hra tváre 62/ Mikrofyzionomika 63/ Asta pred zrkadlom 64/ Profesor Poležajev 65/ Mimika reči 66/ Obraz reči v zvukovom filme 66/ Hovorí Asta 67/ Príklad Michajla Romma 68/ Pantomíma 69/ Mlčať nie je nijaké riešenie 70/ Tempo mimiky 70/ Nemé dialógy 71/ Čiastkové obrazy tváre 73/ Vidím, že nevidím 74/ Preto nech sa hra zjednoduší 75/ Vkus sa mení 75/ Jednoduchá tvár 76/ Jednoduchý hlas 76/ Čo je nie prirodzené, lež príroda 77/ Prestavba prírody na umenie 77/ Aj to je fyziognomické vzdelanie! 78/ Prirodzenosť detí a primitívov 79/ Kolektívne fyziognómie 79/ Tvár tried 80/ Naša neznáma tvár 81/ Druhá tvár 82/ Mikrodramatika 82/ Dramatická situácia 83/ Rytmus kamery 83/ Dramatizovaný všedný deň 85/ Rozhodujúci okamih 86/ Skutočnosť — namiesto pravdy 86	

9. kapitola

<i>Meniaci sa záber</i>	88
Syntéza fotografie 88/ Subjektivizácia cez objektív 89/ Déjà vu 90/ Duševné stotožnenie 90/ Antropomorfný svet 91/ Goethe o filme 92/ Objektívny subjektivismus 93/ Tema con variazioni 93/ Fyziognómia okolia a pozadia 95/ Obraz krajiny 96/ Ako sa stane zo skutočnosti téma? 96/ Robotník a fyziognómia stroja 97/ Fyziognómia a symbol 99/ Stupňovanie rytmu záberom 99/ Skresľovanie záberom 101/ Neznáme obrysy 101/ Nemožné obrysy 102/ Nezvyčajný záber — nezvyčajný stav 102/ Filmová karikatúra 103/ Filmový expresionizmus 104/ Calligari 104/ Dekoratívna výprava 106/ Filmový impresionizmus 106/ Subjektivistický impresionizmus 106/ Nepriamy záber 108/ Symbol záberu 109/ V zrkadle tváre 110/ Metafory záberu 110/ Obrazové frázy a gýč 113/ Nebezpečná krása 113/ Umelecké dielo ako	

objekt 114/ Záber a štýl 114/ Uvedomovanie si štýlu vo filme 115

10. kapitola

Strih 117

Zmysel je nevyhnutný 118/ Keď nožnice podvádzajú 118/ Obrazy nemožno premieňať 119/ Čas vo filme 120/ Čas ako téma a zážitok 120/ Kontinuita formy a nálady 122/ Tvorivý strih 122/ Strih ako myšlienkové spojivo 123/ Oživené a zobrazené asociácie 123/ Spomienka 123/ Metaforický strih 124/ Básnický strih 125/ Alegorický strih 126/ Literárne metafory 127/ Asociácie myšlienok 127/ Intelektuálny strih 127/ Rytmus strihu 128/ Tempo scény a strihu 129/ Ritardando — scéna, accelerando — obrazy 130/ Dĺžka obrazu 131/ Rytmus zvukového filmu 132/ Hudobno-rytmický a dekoratívne-rytmický strih 132/ Obrazy znížené na rytmickú látku 133/ Formálny strih 134/ Subjektívny strih 134/ Chôdza 135/ Vonkajší a vnútorný pohyb 137/ Pohyb ako samoučel 138/ Šport vo filme 139/ Bezvýrazný šport 139

11. kapitola

Panoráma 141

Priestor ako zážitok 142/ Dramatický prvok v panoráme 143

12. kapitola

Výrazová technika kamery 145

Clona 145/ Tajomstvo clony 146/ Kamera ukazuje neviditeľné veci 147/ Časová perspektíva 147/ Psychológia nekopírovania 148/ Čas a filmové okienko 148/ Veľkosť obrazu a prelínanie 149/ Prelínanie a zjednodušený príbeh 150/ Prelínanie a priestorové sklbenie 150/ „Narkóra“ 151/ Zmena scény bez pohybu 151/ Prelínanie a obrazy duše 152/ Foto-
grafované opony 153

DRUHÁ ČASŤ

13. kapitola

Problémy filmového štýlu 157

„Čistá“ kinematografia 158/ Filmy bez hrdinov a bez deja 161/ Filmy bez hrdinov 161/ Filmové cestopisy 164/ Kultúrne filmy s hrdinami 165/ Neznáma blízkosť 166/ Zpravo-

dajské filmy (týždenníky) 168/ Skutočnosť alebo pravda? 169/ Hrdinské piesne práce 172/ Zpravodajský film, ktorý podporuje poznávanie 173/ Historický úsmev 174/ Ukáž ľudí! 175/ Vojnové filmy 175/ Súčasnosť 177/ Krútiace vedomie 178/ Prírodopisné filmy 179

14. kapitola

Formalizmus „avantgardy“ 101

Absolútny film 182/ O teórii poznania v estetike 184/ Zdanie vonkajšieho sveta 185/ Nie dušu vo veciach, ale veci v duši 186/ Pojmové filmy 187/ Logika je nástroj, psychológia účel 187/ Surrealistické filmy 188/ Abstraktný film 189/ Samé abstrakcie 190/ Filmové písmo 190/ Falošná obdoba 191

15. kapitola

Optické triky — kreslené filmy 103

Význam trikov kamery 193/ Maska 194/ Filmová groteska 196/ Obraz nemožno usmrtiť 197/ Psychológia a rozsah 198/ Kreslené filmy 199

16. kapitola

Zvukový film 202

Tragická veštba 202/ Slepá ulička 203/ Proroctvo 203/ Čo žiadame? 204/ Akustické okolie 205/ Objav hluku 205/ Dramaturgická úloha zvuku 207/ Mieša sa zvuk 207/ Zvuky ako účinkujúce osoby 209/ Vplyv akustického sprievodu 209/ Zvuková bitka 209/ Problém zvukovej hry 211/ Obraz stváraňuje zvuk 212/ Mlčanie a ticho 213/ Udalosť ticha a priestoru 213/ Dramaturgická funkcia zvuku v obraze 215/ Obraz objasňuje zvuk 216/ Asynchrónny zvuk 217/ Intímnosť hlasu 217/ Zvuk nemožno izolovať 218/ Kultúra nášho sluchu 219/ Zvuky nehádzu tieň 220/ Zvuk nemá nijaké strany 221/ Zvuk má dejisko 221/ Základný problém podávania zvuku 222/ Zvuk nemožno znázorniť 224/ Zvuková montáž 224/ Zvukové prelínanie 225/ Asynchrónne zvukové účinky 225/ Najúčinnější výrazový prostriedok 226/ Asynchrónny obraz vedľa synchronnej scény 227

17. kapitola

Dialóg 220

Reč viditeľná a reč, ktorú môžeme počuť 232/ Mlčať znamená konať 233/ Znajúce gesto reči 235/ Prečo sú nemožné cudzojazyčné dubbingy? 236/ Estetický zákon nepreniknuteľnosti 237/ Filmové okienko a slovo 237/ Slovo v obraze 238/ Reč ako iracionálny zvukový účinok 238

18. kapitola

<i>Problém zvukovej grotesky</i>	240
Neppravdepodobné zvuky 241/ Hovorená groteska 241/ Problém hudobnej grotesky 242/ Keď sa zvuk a jeho zdroj nehodia k sebe 242/ Hudba vo filme 243/ Zvukový film vytláča programovú hudbu 244/ Napodobňovanie 244/ Chaplinovo tajomstvo 245/ Perspektívy zvukového filmu 247/ Filmová lyrika 248/ Šetriť so zvukom! 248/ Vláda slova 249/ Filmový rozprávač 250	

19. kapitola

<i>Poznámky k farebnému filmu a k plastickému filmu</i>	251
Pohyb farieb 251/ Strih farieb 252/ Plastický film 253/ Dramaturgia farieb 253/ Farebný trikový film 254	

20. kapitola

<i>Scenár</i>	255
Lessing a film 261/ Súbežné deje 262/ Technický záber a umelecký princíp 263/ Rozsah 264/ Vedúca úloha scenára 264/ Pre marxistov 265/ Čo bolo skôr: obsah alebo forma? 265	

21. kapitola

<i>Látka a umelecká forma</i>	267
---	-----

22. kapitola

<i>Problém štýlu</i>	276
Monumentálnosť 276/ Štýl a štylizácia 279/ Subjektívna a ľudová štylizácia 282	

23. kapitola

<i>Hudobno-umelecké formy</i>	286
Filmová opera 289	

24. kapitola

<i>Hrdina, krásna, hviezdy a prípad Greta Garbo</i>	294
---	-----

25. kapitola

<i>Cesta a ciele sovietskeho filmu</i>	299
dr. Július Pašteka: O filmovom umení a filmovej estetike	305
<i>Filmografické charakteristiky</i>	320